

Marie Provazníková:

SOKOLSKÉ SLETY A SPARTAKIADY

V Praze se připravuje třetí spartakiáda a komunistický režim se snaží nalákat na ni co nejvíce krajanů. Víme proč. Potřebují dolary a ty nepáchnou, ani když jsou z nenáviděné Ameriky. Doufám, že naši uvědomělí krajané to prohlédli a nenechají se ošálit úlisnou řečí, která v cizině Sokol velebí, ačkoli doma jej úlisníci zahubili.

Lákají krajanů na spartakiádu tím, že ji líčí jako pokračování slavných sokolských sletů. Ale jaký je to rozdíl! Sokolské slety byly dílo nadšených vynálezů Týrsova bratrství, lásky, která z nich vyzařovala a přenášela se na diváky. Ve chvílích mimořádného napětí jsme přímo fyzicky cítili, jak toto napětí spojuje cvičence i tribuny s velitelským můstkem, a když povolilo, projelo uvolnění všemi jako elektrická Jiskra. I cizinci prožívali tento pocit a vzpomínali na něj s údivem. Slavný francouzský spisovatel Jules Romain nazval X. slet bohoslubou svobody, mysteriem demokracie.

Bohoslubá svobody, mysterium demokracie! Jak by nazval spartakiádu? Kde je ta svoboda? Kde demokracie? Není to nic než ochotnická atrakce, chytivě vypočítaná na přilákání cizinců s tvrdými valutami. Sokolské slety byly skutečně mysteriem demokracie, vytvořeným ze svobodné vůle, ba přímo z touhy Sokolů a s nimi celého národa. Co znamenaly slety v tomto smyslu, jsme poznali nejlépe za II. světové války, kdy nejen Sokolové, ale celý národ vzpomínal na ně jako na symbol svobody a všeho, co nám nacistická okupace vzala, kdy úzkost o budoucnost národa se vyjadřovala otázkou "Ale slet bude?" A odpověď "Slet bude!" se stala výrazem víry v konečné vítězství naší věci a heslem odporu proti nacistickým okupantům. — Naproti tomu spartakiády jsou dílem nařízení autoritativního režimu, nařízení kterého musí být uposlechnuto a ze kterého není úniku.

Jak jsme se na slety těšili, jaká to byla čest cvičit na sletu před očima národa a milovaného prezidenta. Otakar Březina se na jednom župním sletu v Třebíči zamyslel nad otázkou, co to je tak neodolatelně táhne jednotlivce k společným cvičením. Došel k názoru, že je to pocit jedinečnosti tvořících množství, klasu v poli, který svým přínosem spoluvytváří bohatství úrody. Ten pocit síly zmnožen počtem, jednoty rostoucí z různorodosti, spoluvytváření díla, jaké jen jednotná vůle může vytvořit, ten dodává každému dělníku na něm vědomí důležitosti a spoluodpovědnosti za zděný celku.

Proto ta touha být také jedním z klasů, jedním ze stavitelů, proto ta pila a sebezapření a odříkání, jen abychom se mohli cvičení zúčastnit. Před XI. sletem jsme měli už na podzim předcházejícího 47. roku v těloevičnách tolik žen, že je nemohly pojímat. I ve velkých sokolovnách jako na Vinohradech, v Brně I. v Židenicích, ženy cvičily na chodbách a v zasedacích síních kde jen se dalo. 99 tisíc žen se chystalo cvičit na sletu. Takové množství by se ovšem nevešlo na sletišti ani v plánovaných 4 vystoupeních a náčelnictvo žen si lámalo hlavy, jak znesnadnit výběr, aby se počet snížil. Teprve po přímých vyřazovacích zkouškách v jednotách a dvojích v župách se podařilo snížit počet cvičenek pro hlavní vystoupení na 60 tisíc, aby při čtvrtém opakování cvičení mohla každá cvičit jednou. Další 6,367 sester cvičilo jen v rejích.

Jak to vypadá na spartakiádách? Před II. spartakiádou jsme se z časopiseckých článků dověděli, že jednotlivým krajům bylo předem nařizováno, kolik cvičenců musí "dodat" do jednotlivých skladeb. Ježto "dodávky" vázly, pomáhaly si krajské výbory tím, že nacvičovaly přímo v továrnách v pracovním čase, takže dělníci byli placeni za čas ztrávený nácvikem jako za čas ztrávený u strojů. V Praze byli v lednu spartakiádního roku urychleně školeni "nacvičovatelé", aby mohli vést nácvik přímo v továrnách. Ale ani to nepomohlo k zaplnění cvičišť. V soukromém dopise psal bývalý Sokol: "Muži nechtěli cvičit a byli ke cvičení s tyčemi doslova nakomandováni. Podniky jim musely poskytnout čas k nácviku v pracovních hodinách, ale chuť se přes to nezvyšila. Ti kteří byli ke cvičení donuceni, styděli se za to. Mnozí tyče přefezali a spojili je šroubem, aby je mohli nosit v aktovkách."

Vzpomínáte si na slety mládeže? Jak nám srdce usedalo radostí nad tou krásou mladých těl, nad půvabem jejich pohybů a nade všechno nad jejich součinností a kázní? Po dnech dorostu X. sletu napsal Jules Romain: "Nepodezírejte mne ze zdvořilých frází slavnostní příležitosti, říkám to tak zřetelně, jak to bylo: postřehl jsem kolem sebe a opodál několikrát zvlhlé oči a rty, které sebou podezřele škubaly. Když pak vaše dívky snály žluté věnečky, přistihl jsem se při nezvyklém pohybu. Je velmi nesnadno přimět mě k slzám. Ale tady, a potom, když hoši začali zpívat, byl jsem v pokušení se reji volně a blaženě rozplakat." (Po reji třiceti tisíc žen se starosta a náčelník francouzských gymnastek, kteří byli na náčelníckém můstku, opravdu rozplakali, že nebyli schopni slova a nic se za své slzy nestyděli.) Vždyť to byla mládež k pomilování. Když na XI. sletu šly náčelnice řadit dorostenky, našly některé župy už seřazené — z vlastní vůle a bez pověli. A když se před ranní zkouškou na seřazené proudy snesl ledový déšť tak prudký, že vedoucí nástupu dala povel k rozchodu a úkrytu v šatnách, jedna župa zůstala stát jako skála, ani jedna dorostenka se neodloupla. Smály se, že mokřejší už být nemohou. Cvičili pak v úbořech napitých studenou vodou a teprve po zkoušce — místo oběda — si je na slunci sušily pro odpolední vystoupení.

Jak je to s mládeží na spartakiádách? Po minulých si vedoucí stěžovali na nadlidský úkol řádění mládeže. Někteří prohlašovali, že přístě bude nutno k řádění zavolat vojsko, ale připojili pochybnost, že i tomu se to podaří. A proč? To vysvětluje případ, který se stal nedávno v jedné pražské škole. Na výzvu, aby se přihlásili dobrovolníci k cvičení na spartakiádu, se nepřihlásil žádný. Po vyhrůžce, že těm, kdo se nepřihlásí, budou sníženy známky, se přihlásili dva. Na to ostatní začali naosilí chly a kameni před jejich dveře a na kliky jim zavěsili tabulky s nápisem "Zrádce". Vyšetřováním se nezjistili viníci a škole bylo jednoduše nařizováno dodat na spartakiádu 60 žáků, vezmi, kde vezmi. Učitelé jsou z toho zoufalí, protože žáci se vzpoučují nácviku nekázně a pasivní resistenci. Pisatel této zprávy soudí, že jde zřejmě o organizovanou vzpouru školní mládeže. Neví, jak je tomu na venkově, kde snad pomůže vyhlídka na bezplatnou návštěvu Prahy. Ale z Bratislavy nám píše,

Pokračování na straně 2

ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ SDRUŽENÍ V KANADĚ

srdečně zve

na podniky, pořádané v rámci XVII. Kongresu ČSNS,
v sobotu, dne 29. května 1965 v hotelu Royal York,
Roof Gardens:

2.00 hod. odpoledne

Vstup volný

VÝSTAVA

krajských podnikatelů a organizací

6.30 hod. večer

RECEPCE A SLAVNOSTNÍ BANKET

za účasti zástupců federální a provinciální vlády a

předsedkyně Československé Národní Rady
Americké s. Vlasty VRÁZOVÉ

V kulturním pořadu vystoupí Inka Smutná
Jan Dočkálek, Pavel Javor, Josef Martínek,
Miloslav Zlámal.

Předprodej lístků:

Bratři Waldauf, Jeřábek 364-8261

Naše Hlasy

1255 Queen St. West,

Toronto, Ont.

LE 6-2135.

Vzpomínka na slavné květnové dni roku 1945 by nebyla úplná, kdybychom se nezmínili o vzniku a bohužel krátké existenci československého denníku "Dnes", který po prvé vyšel nákladem asi 11.000 výtisků několik hodin po vypuknutí pražského povstání dne 5. května 1945.

Vydávání politického denníku v duchu Masarykových a Benešových ideálů bylo plánováno hrstkou obětavých novinářů již od prvních měsíců německé okupace. Skupina čítala 9 členů, z nichž dva dnes žijí v exilu v Kanadě. Přípravné práce k vydávání denníku pokročily na sklonku roku 1944 již tak daleko, že byla navázána úzká spolupráce s českými zaměstnanci tiskárny bývalé německé agrární strany v Praze, kteří pak krátce po vypuknutí pražského povstání tiskárnu ovládli a bez prodlení ji dali skupině kolem denníku "Dnes" k dispozici. Tak se stalo, že se již ve dvě hodiny odpoledne dne 5. května objevily na pražských barikádách v dostatečném množství výtisků prvního čísla listu "Dnes".

Během několika dní se rozsah listu i jeho náklad podstatně zvý-

šil. Ve svém 9. čísle poukázal tento denník po pravdě na velké zásluhy jednotek generála Vlasova při osvobození Prahy. Jak se dalo očekávat, článek nezástul bez povšimnutí a vydavatelé byli vyšetřováni orgány sovětské tajné policie NKVD.

S příchodem první československé vlády usadili se v Praze také západní diplomaté. Žili téměř provisorně v hotelu Alcorn. Denník "Dnes" vyvolával mezi nimi každé ráno velkou pozornost svou pohotovostí a kvalitou obsahu.

Po desátém čísle bylo vydavatelům jasné, že komunisté ve vládě i mimo ni (hlavně pp. Nosek, Gríša Spurný a Slánský) nasadili všechny páky, aby list zastavili anebo jej ovládli. Přes všechny pokusy přátel listu se československým komunistům podařilo, že po 18ti číslech denník "Dnes" byl zastaven. Všechna vyšlá čísla listu se našetřila zachovala ve svobodném světě. Jedna serie bude nabídnuta archivu SVU v Americe. Je to vzácný doklad márného boje československých novinářů za demokracii a ideály Masaryka a Beneše v květnu 1945.

Václav Majer

SPOLEČNÁ IDEA I SPOLEČNÝ CÍL SLOVENSKÉHO I PRAŽSKÉHO POVSTÁNÍ

Společná Idea I Společný Cíl
Slovenského I Pražského
Povstání

Mezi Slovenským národním povstáním, vyhlášeným památnou deklarací Slovenské národní rady ze dne 1. září 1944 v Banské Bystrici a národním povstáním proklamovaným Českou národní radou v Praze dne 5. května 1945, byl časový rozdíl osmi měsíců a několika dní. Rozdíl byl ovšem také v odlišné válečné situaci. V září 1944, kdy vzplanulo povstání na Slovensku, bylo ještě nacistické Německo vojensky silné, zatím co k povstání v Praze došlo v době, kdy válečná porážka Německa již byla neodvratná.

Avšak kořeny obou povstání, jejich idea i politické, národní i vojenské cíle byly naprosto totožné a konečně i jejich osud a tragédie, byly společné.

Obě povstání měla společné kořeny v národním potupě způsobené Mnichovem, ve společném utrpení a v hrůze zločinů páchaných nacistickými okupanty v

zemích českých i na Slovensku avšak hlavně v národním uvědomění Čechů a Slováků a v přesvědčení, že za svobodu je třeba nejenom trpět, ale i bojovat.

Společnou ideou obou povstání a jejich cílem bylo přispět otevřeným, byť i nerovným bojem, k porážce společného nepřítele a dosažení národní svobody a obnovení nezávislosti Československé republiky. O tomto společném cíli mluvili jasné deklarace baňsko-bystřická i prohlášení pražské. Stejně jako v Banské Bystrici v září 1944 tak i Praze v květnu 1945 byl znovu vysoko a hrdě vztýčen slavný prapor svobody československé demokratické republiky.

Povstání nebyla dílem náhody, ani zoufalým činem beznaděje. Měla jasný cíl politický a byla dobře připravena morálně i vojensky a měla předpoklady plného úspěchu, kdyby se jim bylo dostalo vojenské pomoci Spojenců. Společnou tragédií povstání slo-

Pokračování na straně 2

KONGRES ČSNS

Československé Národní Sdružení v Kanadě snažilo se v posledních letech dát svým výročním sjezdům vždy nějaký ráz nebo symbol připomínající významnou osobnost nebo jubileum, jako kongres Stefánikův, nebo kongres jubilejní v roce 1964, připomínající 25 let trvání Sdružení.

Letošní kongres má heslo "Svatek Kanadských Čechoslováků". Je to nové pojmenování a přináší novou myšlenku. Chce spojit s výročním sjezdem všech místních odboček i ukázkou vztahu našich krajanů ke Kanadě, jejich přínos zkušeností, umění, kultury, jež mají svůj původ ve staré vlasti. Proto kongres bude spojen s výstavkou několika průmyslových podniků, vlastněných nebo kontrolovaných našimi krajanů, spolu s ukázkami umění ze staré vlasti, i umění našich kanadských krajanů. Bude otevřena v sobotu 29. května v Royal York Hotelu v Torontě, kde bude v 6 hodin večer recepce a banket v Roof Gardens, a kde bude probíhat v sobotu a v neděli také pracovní část kongresu.

Výstavka je volně přístupná. Lístky na banket stojí \$6.-. Z této částky, kromě krytí nákladů vlastního banketu, asi 10 procent přispívá na ostatní náklady tohoto podniku.

Sdružení doufá, že podobné ukázky umění a zkušeností krajanů budou spojeny i s výročními valnými hromadami místních odboček a krajských spolků v Kanadě.

SBORNÍK SVU- THE CZECHOSLOVAK CONTRIBUTION TO WORLD CULTURE

Je to nejnovější publikace Společnosti pro vědy a umění (Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, Inc.), založená na přednáškách I. vědeckého sjezdu SVU, konaného roku 1962 ve Washingtonu. Je výsledkem zdoluhavé, ba mravenčí práce vědeckého tajemníka I. sjezdu Dr. Miloslava Rechcigla ml. a jeho spolupracovníků.

Sborník zasluhuje umístění ve všech univerzitních knihovnách, nám přístupných, jakož i soukromých knihovnách všech českých a slovenských krajanů. Vnější úpravou a rozsahem je to dílo, na něž mohou být hrdí všichni, kdož se činně účastnili I. sjezdu, a ovšem i jeho vydavatelé. Na 670 stranách je otištěno 40 vybraných sjezdových přednášek a dalších 17 příspěvků o české a slovenské osvětě. Po způsobu velikosti publikací kniha podává životopisy autorů a dokonalejší rejstřík, jak věcný tak osobní.

Podrobnější referát o Sborníku přinesl Zprávy SVU (únor 1965). V referátu se zdůrazňuje, že Sborník je vůbec první souborná knižní publikace SVU, vzniklá spoluprací mnoha členů; co víc, je to první kniha, pojednávající o českém a slovenském přínosu světové kultuře, psaná anglicky. Její název - stejně tak jako zaměření I. sjezdu SVU - má vlastně původ v české knize, jež vstoupila do dějin naší literatury, ze redakce V. Mathesia, Co dala naše země Evropě a lidstvu, jež vyšla v Praze v letech 1939-1940.

Náklad Sborníku převzalo hollandské nakladatelství Mouton and Co.; tato firma vzala však na sebe nejen technický náklad, ale i finanční riziko. SVU věří, že Češi a Slováci, jakož i přátelé naší kultury ve svobodném světě zajistí plný odběr nákladu. Bude to nejučinnější podpora vydavatelské činnosti SVU pro budoucnost, a ovšem i velká podpora mravní.

Členové SVU mohou Sborník objednat za 10 dolarů. Cena pro ostatní zájemce je 16,70 dolarů. Objednávky je možno adresovat na kancelář SVU: Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, Inc., 381 Park Avenue South, Room 914, New York, N.Y. 10016.

STÁLE SE HLEDÁ DÁRCI KRVĚ

Dokončení ze strany 1

SPOLEČNÁ IDEA I SPOLEČNÝ CÍL SLOVENSKÉHO I PRAŽSKÉHO POVSTÁNÍ

venského i povstání pražského je, že pomoc nepřišla.

Bezprostředním důvodem k povstání slovenskému, byla okupace Slovenska německou armádou dne 29 srpna 1944, jejímž cílem bylo vytvoření nacistické bašty proti postupu Spojenců a bezprostředním důvodem k povstání v Praze, byl pokus učinit z Prahy poslední obrannou pevnost nacistických armád v bojích druhé světové války. V obou případech byly tyto širší plány nacistických zločinců rozbity heroickým bojem slovenských i českých vlastenců.

Vzhledem k situaci na válečných frontách mohlo slovenské povstání prakticky spoléhat hlavně na pomoc Rudé armády. Ta však nepřišla a nadto Sověty zabránily i pomoc západních Spojenců, která mohla být poskytnuta z leteckých základů v Itálii. Proč a z jakých důvodů Sověty nechaly slovenské povstání utopit v krvi bylo dosti napsáno i řečeno loni na podzim, když bylo vzpomínáno jeho dvacátého výročí.

Domnívám se však, že je na místě, abychom dnes, kdy vzpomínáme dvacátého výročí povstání v Praze, položil otázku proč také pražské povstání zůstalo bez vojenské pomoci Spojenců. Také o tom bylo již při různých příležitostech ledacos napsáno, zejména účastníci spojeneckých konferencí v Teheranu a na Jaltě. Hlavní příčina je v tom, že na konferenci v Teheranu bylo Československo zařazeno do sféry vojenských operací Rudé armády, což ovšem Stalin později samovolně změnil i ve sféru politickou. Ale i tak byla v prvních dnech května roku 1945 možnost, aby Praha a velká část československého území byla osvobozena spojeneckou armádou americkou.

Tento fakt jasně vyplývá z toho co ve své knize paměti: "1945 Year of Decisions, Memoirs by Harry S. Truman", píše její autor. V prvním díle těchto pamětí/First printing, January, 1965/ na stránce 243, bývalý americký prezident, uvádí: že dne 30 dubna 1945 britský ministerský předseda Churchill poslal depeši, v níž uváděl, že osvobození Prahy a tak velké části Československa jak je možné, by "značně ovlivnilo poválečnou situaci země a možná i situaci zemí sousedních". Churchill současně doporučil, aby na to byl upozorněn generál Eisenhower a dodal, že již uložil britskému generálnímu štábu, aby generální štáb americké armády byl na tuto příležitost postupu do Československa upozorněn. To bylo již 30. dubna 1945. President Truman dále zaznamenává, že také Státní departement byl ovlivněn stejnou ideou. Nicméně Churchillův návrh jak je známo narazil na tvrdé veto Stalina, americká armáda byla na svém vítězném postupu zastavena v Plzni a Praha ponechána svému osudu.

Vzdor tomu však pražské povstání slavně zvítězilo! Ještě dne 8 května 1945. v den kdy byla oficiálně prohlášena bezpodmínečná kapitulace Německa a konec války v Evropě, v Praze se střílelo a nacisté si počínali jako šíleni. Ale též dne 8 května 1945 k večeru podepsali Němci kapitulaci a odtáhli z Prahy. Praha, hlavní město republiky, byla opět svobodná!

Prvé oddíly sovětské armády dorazily do předměstí Prahy až 9. května dopoledne. V té době nemohly již Prahu osvobodit, leda znovu obsadit, což také učinily.

Slovenské i pražské povstání mají ještě jednu věc společnou! Jejich historie byla komunisty nestoudně sfašována a je fašována dosud. Hrdinové obou povstání, pokud nezapltili svoji účast v povstání svými životy, byli komunisty napadáni a po únorovém puči v roce 1948 stíháni a trestáni. Generál Kutlvašr byl odsouzen k doživotnímu

vězení a parašutista Nechanský byl popraven. Všichni členové Revoluční národní rady včetně komunisty Smrkovského byli pronásledováni. A komunistický režim v Československu, ještě i letos, v době tak zvané destalinisace pokračuje stalinsky ve fašování historické pravdy: slaví 9 květen 1945, jako den "osvobození" Prahy Rudou armádou. Ale i tato komunistická lež skončí neodvratně na "smetišti" dějin — abych použil komunistické věšty o československé emigraci.

Naproti tomu Slovenské národní povstání a národní povstání pražské jsou již nyní, spolu bojem československé zahraniční armády, pozemní i letecké, zapřisávané na stránkách slavné historie československého boje za svobodu v době druhé války světové.

KOZMONAUTIKA

Nemine skoro dňa, čo by sa v Amerike pozornosť nesústreďila na kozmonautiku. Sú to naposledy záležitosti krajne významné. Technicky, hospodársky, vojensky a prestížne. Teda medzinárodne.

Tak v posledných dňoch sa uvažujú až tri udalosti tohoto druhu.

Z kozmodrómu Kennedyho na Floride sa v štvrtok vzniesla do vesmíru raketová súprava Titan, ktorá zmenila obežnú dráhu štyrikrát. Pritom umiestnila vo vesmíre dve špeciálne družice. To je dosiaľ rekord v riaditeľnosti. Približne v týchto chvíľach dom zástupcov povolil Johnsonovej vláde takmer všetko, čo pre kozmicky výskum žiadala.

Obrovskou väčšinou hlasov, 338 proti 11, povolil výdaje vo výške päť milard sto osemdesiat tro miliónov dolárov na kozmický výskum.

Napokon bolo oznámené, že americká kozmická sonda Mariner, ktorá ma v polovici júla doletieť do sústavy Marsu, je toho času asi stopäťnásť miliónov kilometrov ďaleko od zeme, a že funguje znamenite. Obdobne sovietske teleso sa odmlčalo, ako to oznámili sovietskí vedci, ktorí sú práve na vedeckej konferencii v Chicagu.

Azda najväčší údiv však spôsobila mnohonásobná akrobatička raketovej súpravy Titan, ktorá patrí k štandardnej výzbroji amerického letectva. Štyri rozdielne obežné dráhy, ktoré zaujala v kozme, vo výškach od niekoľko sto až niekoľko tisíc kilometrov, sú výbornou ukážkou riaditeľnosti, potrebnej pre vojenské účely a pre zásobovanie budúcich kozmických staníc.

Medzi vojenskými účelmi, ktoré raketa môže splniť, môže byť napríklad zneškodnenie cudzích pozorovacích družíc. Je to teda asi obdoba stihacieho letúňa, ktorý môže vystihnúť a zneškodniť umelé telesá, lietajúce v kozmickom priestore.

Raketová súprava má teda kľúčový význam. Štvrtkový let bol už štvrtou a poslednou úspešnou skúškou jej spoľahlivosti.

Pozornosť skúšky nebola však len v riaditeľnosti súpravy.

Pri tretej zmene obežnej dráhy súprava vyvrhla do vesmíru asi 40 kilogramov spojovú družicu, ktorá bola opatrená vlastným motorom raketovým, aby sa dostala do elipsovej dráhy, vhodnej pre komunikačné účely. Okrem toho zasadila do obežnej dráhy aj orientačnú družicu, vo výškach asi 2700 kilometrov.

Túto družicu budú používať americké radarové stanice pre dokonalejšie stanovenie pozície stopovaných telies.

Napokon verejnosť sa v súvislosti so skúškou dozvedela, že americké letectvo pripravuje ešte mohutnejšiu súpravu, ktorou chce vyniesť do vesmíru desiat tonové kozmické laboratórium.

ROZMACH LIDOVÉHO PENĚŽNICTVÍ

V samotné provincii Ontario zahájilo loni činnost 71 nových Credit Unions. Kanadská vláda napomáhá k jejich zřizování na severu (v severním Quebecu a v Sev.Záp. Teritoriích) jako vitálního prostředku k zvyšování životní úrovně v těchto řídce obydlených oblastech. Kanadské letectvo, válečné loďstvo i armáda vztaly tuto myšlenku za svou a podporují zřizování Credit Unions na všech svých základnách. Svěpomocná zásada tohoto lidového typu peněžnictví osvědčuje se při neustálém vzrůstu spotřebitelské úvěru, consumer credit. Národohospodářští předpovídalí, že mladá generace zakládající ve věku 19 až 24 let rodinný život, vzroste do roku 1970 o 58 procent při celkovém populačním přírůstku pouze 25 procent. Nutno tudíž počítati s rostoucí potřebou úvěru pro tyto mladé lidi k nákupu domů, nábytku, aut a jiného zařízení, neboť při trvalém hospodářském vzestupu Kanady již dávno přestalo býti hříchem kupovat na splátky. Není pravda, že by Credit Unions byly potřebné jen pro lidi s nízkým příjmem; jest zjištěno, že v roce 1959 29 procent osob vydělávajících nad 10.000 dolarů ročně používalo splátkového úvěru, kdežto v roce 1963 jich v této kategorii bylo již 40 procent.

Kdo myslí, že lichvářství dnes již neexistuje, bude překvapen nedávnými zprávami o tom jak tento zlořád bují v Novém Yorku; bylo hlášeno, že v podsvětí tohoto velkoměsta lichváři, loan sharks, mají rozpíjčeno na milardu dolarů a že zločinecké syndikáty tam vydělávají lichvářstvím víc, než čimkoli jiným, vyjma hazardní hry. A proti takovému úpadkovému zjevu jsou Credit Unions nejlepší ochranou a prevencí.

Je omylem domnívat se, že Credit Unions nemohou obstáti v konkurenci s bankami. Funkčně vlastně není možno mluvit o soutěži tam, kde jde o takový zvláštní, družní a družstevní vztah mezi členy, na němž se každá Credit Union zakládá a který žádná banka nemůže nahraditi.

Credit Unions obstarávají v složitě novodobé společnosti úkol, který jen ony mohou nejlépe plnit a jasným dokladem toho celém svobodném světě. Je sám proti sobě kdo zůstává stranou finanční a hospodářské svépomoci.

STAROSTKA MANHATTANU

Manhattan, ústřední čtvrt New Yorku, je jedním z největších světových středisek obchodu, kanceláří a zábavních a jiných podniků. Každý pracovní den se na tento ostrov nahrne několik milionů lidí. Ale stálých obyvatel má Manhattan pouze 1.700.000. I to je ovšem velké město, na příklad víc než o polovinu lidnatější než Praha. A Manhattan má taky svého vlastního starostu. Vlastně starostku.

Je to 43letá černoška právnicka, paní Konstancie Baker-Motleyová, která se jako první žena v dějinách tohoto světového města stala jeho starostkou. Je nejen pozoruhodná svým intelektem, ale i hezká, vysoká, imponující vzhledem i vystupováním, a má neobyčejně melodický hlas, jímž se tak často vyznačují příslušníci černé rasy.

STUDENTI POJDU DO NEMECKA

Viac ako 280 kanadských študentov pôjde cez leto na študijnú cestu do rozličných krajov Nemecka, v rámci nedávno založeného Kanadsko-nemeckého združenia na výmenu študentov. Združenie, ktoré verí, že sa táto výmena medzi Kanadou a Nemeckom bude stále rozširovať, dostalo chartu federálnej vlády.

(CANADIAN SCENE)

SOKOLSKÉ SLETY A SPARTAKIADY

Dokončení ze strany 1

že ani příslib bezplatné cesty a kapesného na pobyt v Praze nemůže přimět žáky k přihlášce na spartakiádu.

Ze všeho vyvstává, že odpor proti spartakiádě je všeobecný. Časopis Československý sport přinesl výňatek z obežníku rozeslaného školám. Právě se v něm, že kde se nepřihlásí dosti dobrovolníků, má být navičováno v hodinách určených hrám a sportovním cvičením a bude-li třeba, i v pravidelných hodinách povinné tělesné výchovy. Předseda pražského místního výboru Svazu tělesné výchovy a sportu si libuje, jak tento obežník pomohl. Nezájem mužů je, možno-li, ještě větší než minule. Proto nařídil ústřední výbor Svazu tělesné výchovy a sportu, aby v zemědělských školách některých okresů navičovali záci cvičení mužů. Musí tedy zase, jako při minulých dvou, zachraňovat spartakiádu školní mládež, která se těžko může nácviku vyhnout. Letos dokonce budou záci zemědělských škol figurovat jako muži. Ženy jsou prý "povolnější", jak píše náš informátor.

Není pochyby, že spartakiáda bude. Držiteli moci mají dost prostředků, aby donutili k účasti nezbytný počet. Ale jakou to má cenu? Kde je tu svoboda, kde demokracie, které viděl francouzský spisovatel na sokolských sletech?

V tom je hlavní rozdíl mezi slety a spartakiádami: slety vytvářeli dobrovolní účastníci,

kteří považovali cvičení na nich za čest a radost, kdežto na spartakiádách je obrovská většina cvičenců získávána hmotnými výhodami a nátlakem v zaměstnání nebo ve školách. Další rozdíl je v tom, že slety ukazovaly výsledky několikaleté výchovné práce v tělocvičnách, kdežto na spartakiádách jsou v poslední chvíli sháněni a narychlo jakžtakž vycvičení lidé, kteří jina nevíci a nemají o tělocviku žádný zájem. Důsledkem toho je pak třetí podstatný rozdíl, v tělocvičné hodnotě. Na sletech ohromovala přesnost a ladnost provedení, vyplývající z předcházejícího základního výcviku a z citové účasti cvičenců na cvičení. To je, co do jímalo u dorostenek se žlutými věnečky — ty necvičily jen pažema a nohama, ty vkládaly do cvičení duši a srdce. To ovšem nemůže být u cvičenců bez zájmu nebo z donucení. Také si československé noviny stěžují, že jejich cvičencům chybí pohybová příprava. Jak by ne? Sokolské vedení také vědělo, co může od svých cvičenců požadovat a kladlo důraz na tělocvičnou hodnotu skladeb, kdežto při spartakiádách je rozhodující snaha o barevné efekty, které zakryjí nedostatky provedení.

Slety byly pravdivým svědectvím o tom, o čem Sokol usiloval a čeho dosáhl; spartakiády jsou obchodní atrakce předstírající, co není — Potěmkinovy vesnice.

Věstník ČSNRA.

VLAKY ŽITŘKU

Stavba nových silnic a žilnic a zlepšení letecký problém dopravy nevyřeší. Stavba dálnic je velmi nákladná a zabírá příliš mnoho půdy. Pritom automobily dopravují 91 procent všech cestujících; železniční dráhy se musí spokojit s třemi procenty. Není tedy klíč k řešení problému?

Po poslední světové válce správy drah zavedly různá technická zlepšení na železnicích, ale rychlost vlaků za posledních šedesát let vůbec nestoupala. A na dopravě osob dráhy prodělávají. Ale už se začínají studovat nové možnosti. Jde o vlaky bez kolejnic, které by jely v tunelové dráze na vzdušném polštáři rychlostí 600 km za hodinu a byly by poháněny turbo - motory nebo raketami.

Autoři této myšlenky si představují jízdu vlakem budoucnosti asi takto: Cestující nastupuje do dlouhých vozů vlaku, které vypadají jako obrovské projektily. Ve voze ho uvítá příjemná hudba. Cestující se posadí do pohodlného křesla a zajistí se v sedadle ochranným pásem. Průvodčímu ohláš končnou stanici. V kovové tunelové dráze se vlak rozjíždí a skoro nepozorovatelně se zvedá.

Vzdušný polštář, na kterém vlak jede, vyrábějí jeho turbomotory. Brzy vlak dosáhne rychlosti 600 kilometrů. V dalších stanicích, aniž se vlak zastaví, přibírá vozy, které se k němu vzdušným tlakem z pobočného tunelu připojují automaticky. Cestující bude mít příležitost, aby se ve vlaku oholil, najedl, anebo pozoroval televizi. Před Washingtonem si telefonicky z vlaku sjedná návštěvy. Vlak budoucnosti...

JAK JE TO OPRAVDU S TĚMI DOLARY ?

Mladá fronta oznámila 20. dubna, že "letos bude mít každý turista cestující individuálně do kapitalistických států možnost zakoupit si pět dolarů na den." Avšak hned odpoledne je volal čtenář, který jede na návštěvu na Západ a chtěl si ty dolary koupit. Avšak "nepochodil ani v Čedoku ani v bance." Mladá fronta musila 21. dubna otisknout "opravu" podle níž "uvěřejněný text je správný, ovšem návštěva na pozvání se nepovažuje za turistiku, ale za návštěvu při níž hostitel se o svého hosta po hospo-

KARIÉRA POMOCNEJ OŠETROVATELKY

Mnohé dievčatá sa chcú stať ošetrovateľkami, ale ich túžba sa nikdy nesplní, lebo, pre tú alebo onú príčinu, nemôžu zakončiť strednú školu a zapísať sa do Školy pre ošetrovateľky. Avšak v modernom pojmí ošetrovateľského povolania, vysoko kvalifikované osoby sa starajú o pacientov a iné pracujú ako pomocné ošetrovateľky.

Prvý trening pre pomocné ošetrovateľky v Kanade bol zorganizovaný v Manitobe v 1945. Odvtedy v desiatich provinciách ponad 20.000 dievčat zakončilo podobné kurzy. Kurzy sa konajú pod ochranou vlády, nemocnice alebo ošetrovateľských združení. Tieto kurzy nemožno zakončiť dopisnou školou, alebo večernou školou. Kvalifikácie, ktoré sa vyžadujú, sú rozdielne v každej provincii. V niektorých, uchádzačka musí mať zakončenú 10. triedu; v iných zakončená 8. trieda. Uchádzačka musí byť zdravá a najmenej 17, (až 45) ročná. Podrobnosti poskytne Ministerstvo zdravotníctva v každej provincii.

Učebné osnovy sú odlišné a kurzy trvajú 10 až 12 mesiacov. Prvé mesiace sú venované výučbe v triedach a ostatok praktickému tréningu v nemocniciach. Za kurzy sa platí pomerne veľké školné, ale nemocnice poskytnúť zdarma byt a stravu počas praktického tréningu. Po zakončení kurzu v osvedčenej nemocnici, dievčence v niektorých provinciách môžu písať školskú vedúcu k vysvedčeniu "Registovaná pomocná ošetrovateľka", alebo "Licencovaná praktická ošetrovateľka". Všetky provincie nemajú podobné škúšky. Kanadské Združenie ošetrovateľiek doporučilo, aby nemocnice platili pomocnej ošetrovateľke 70 percent z platu registrovanej ošetrovateľky na všeobecnej praxi a podvýška aby bola dávaná úmerne praktickým schopnostiam. Promócia na inšpekčné miesta je nie dovolená, a tréning nedáva právo zapísať sa do Školy pre ošetrovateľky.

(CANADIAN SCENE)

dárské stránce postará. Individuálních turistických cest je pak možno uskutečnit jen omezený počet - stejně omezené je totiž množství finančních prostředků na tento účel."

Ladislav Radimský

DAG HAMMARSKJÖLD A JEHO ZÁZNAMY

Nedávno vyšla v Novém Yorku kniha bývalého generálního tajemníka Spojených národů Daga Hammarskjölda, která v anglickém překladu z původní švédštiny se nazývá „Markings“, což snad lze do češtiny nejlépe přeložit slovem Záznamy. Anglický překlad názvu knihy se mi však nezdá být přesný: autor nazval svou knihu ve své mateřštině Värgräddningen, což znamená něco jako „ukazovatele cesty“ nebo „označení směru“. Hammarskjöldova kniha se těší v Americe velké pozornosti aspoň ze třech důvodů: protože jde o knihu velmi hlubokou, že jejím autorem je tragicky zahynulý generální tajemník Spojených národů, který po osm let žil v Novém Yorku jako jedna z neznámějších osob zdejší společnosti, a konečně a zvláště proto, že odhaluje složitost autorovy osobnosti. Po přečtení knihy čtenář najednou poznává, že Dag Hammarskjöld nebyl jeden, že byli dva.

Dag Hammarskjöld jsem uviděl poprvé, když přišel do mé kanceláře v budově sekretariátu Spojených národů, aby mi potřásl rukou. Ne, to nebylo žádné významné setkání, poněvadž nový a aristokraticky vystupující generální tajemník na rozdíl od předcházejícího, který se dostal na toto místo po kariéře socialistického vůdce, redaktora a válečného norského ministra zahraničních věcí, chtěl se osobně při nástupu svého úřadu seznámit se všemi konceptními úředníky sekretariátu. Dag Hammarskjöld byl tehdy 48tý, mladě vyhlížející hezký člověk, postavy ne příliš vysoké, vždy elegantně oblečený, jehož jedna známá dáma novyorské společnosti nazvala nejzdařovilejším starým mládencem na světě, při čemž slovo „starý se nehodilo na něho“.

Kde kdo zná vnější a závratnou kariéru Daga Hammarskjölda, která svým rychlým vzestupem a tragickým koncem vzdáleně připomíná prezidenta Kennedyho, ne-li prvního mytologického řeckého letce, letícího k slunci. Narodil se z rodiny, která dala Švédsku mnoho státníků a vědců, jeho otec byl švédským ministerským předsedou za první světové války. Vystudoval práva a hospodářství na univerzitách v Upsale a ve Stockholmu, poměrně brzy se stal sekretářem a pak předsedou sborů Švédské národní banky, byl v ministerstvu financí, a roce 1946 přešel do zahraničního ministerstva. V letech 1951 a 52 byl nejprve místopředsedou švédské delegace k Spojeným národům, a po odstoupení Trygve Lieho Bezpečnostní rada se rozhodla na jeho doporuče-

ní za generálního tajemníka, za kterého byl zvolen Valným shromážděním poprvé v roce 1953 a po druhé v roce 1957. 18. září 1961 zahynul leteckým neštěstím v Severní Rhodesii, kam le- tel vyjednávat příměří mezi vojenskými silami Spojených národů a vojskem zbouřené provincie Konga Katangy. Během svého působení stál stále ve středu světového politického dění a jen několik málo zasvěcenců v sekretariátu Spojených národů vědělo, že v roce 1954 byl zvolen členem Švédské akademie, že přeložil pozici St-John Perse do švédštiny a že byl milovníkem moderního výtvarného umění. V jeho pracovním životě ve Spojených národech visely po stěnách zkizy Klea a Matisse, větší plátna moderních abstraktních umělců někdy dal na zkoušku vyvěsit do jiných komnat Spojených národů, obvykle odtamtud však brzy zmizely, poněvadž náležel u politiků a žurnalistů málo porozumění.

Pro každého, kdo viděl Hammarskjölda na tiskových konferencích a schůzích, často ozářených reflektory televize, bylo čtení jeho knihy - která mimochodem řečeno je vysázená zvláště krásnými tiskovými typy, navrhnutými Čechem Rudolfem Růžnickou - překvapením. Poprvé se tu bývalý generální tajemník a světový politik Hammarskjöld zjevil jako člověk nesmírně hluboký, hluboce nábožný a osamělý. Jeho kniha objevila, že politiku a závratně rychlou kariéru dělal poustevník, který o tu kariéru nestál a který byl k ní vlastně donucen jen okolnostmi.

Kdo v Záznamech bude hledat nějaká vysvětlení k jeho kariéře a nebo nějaké pohledy na světovou politiku, bude zklamán. Je to divná kniha, jejíž obsah nejlépe definoval autor sám, když v dopise k svému příteli, jemuž po Hammarskjöldově smrti byl odevzdán rukopis, ji nazval „určitým druhem bílé knihy“, popisující autorovo vyjednávání sama se sebou a s Bohem“. Jde o aforismy, krátké poznámky, básně, jde o nálady člověka strašně osamělého, který nachází útěchu podle vzorů velkých mystiků a náboženských myslitelů a la Pascal v hledání cesty k Bohu, ve stále kontrole své osoby a v myšlenkách na blízkou smrt. Kdo viděl generálního tajemníka na všech možných cocktailových večírech, obklopeného masou lidí, a kdo ví, jak tragicky skončil, nemůže být pohnutý čist jeho žádost k Bohu, aby mu dovolil odejít ze života a jeho ruchu pěkně po špičkách a po anglicku. Na mnoha místech knihy jsou stále na-

rážky na blízkou smrt. Proč Hammarskjöld například si cituje místo z Ibsenova Branda, že člověk, který nějaké myšlenky dal sice všechno, ale ne svůj život, nedal nic?

Toto zahrávání si se smrtí, které bylo našemu autoru vážným každodenním zaměstnáním, snad trochu i vysvětluje fakt, proč jeho nejoblíbenějším sportem byl alpinismus, horolezectví. „Nikdy se nekoukej na zem“, píše hned na počátku své knihy, „nýbrž vždy měj oči upřeny do dálky. Pak najdeš správnou cestu. Život patří jen dobyteli. Žil bys s měj nikdy něco, co se ti nabízí, abys přestal dobývat. Žil bys s kradeného a tvé svaly onemocní atrofii. Měj výšku hory teprve tehdy, až dosáhneš jejího vrcholu. Pak uvidíš, jak byla nízká“.

Hamarskjöldova víra v Boha jistě nebyla ortodoxní, ale byla živá. Ukazuje to na stech místech. „Bůh neumírá v den, kdy přestane věřit v osobního Boha. My však umíráme v den, v němž náš život přestane být ozářován stálým světlem, zákrakem, jehož zdroj leží za hranicemi našeho rozumu.“ A jednu kapitolku, v níž rozmlouvá se svým Bohem, končí slovy: „Před Tebou v pokorě, s Tebou ve víře, v Tobě v míru“.

Hamarskjöld, který se stále stýkal s mocnými tohoto světa, se nesklaněl moci a jako dobrý tajemník mírové organizace nenáviděl násilí: Na jednom místě své knihy vypravuje krátkou bajku: „Byla jednou jedna koruna tak těžká, že ji unesl na hlavě jen muž, který si nikdy nevšiml jejího lesku“. A na jiném místě podtrhuje nejvyšší majestát smrti v protivě k nejnižší ubohosti zabíjení.

Z knihy je patrné, že jeho nejčtenější knihou byla bible a její žalmy, jak se na věřícího evangelika sluší, že však zná svatého Augustina a katolické mystiky, a že byl pilným čtenářem Kierkegaard. Z knihy je také patrné, že Daga Hamarskjölda stále souzřela myšlenka, že má daleko k dokonalosti, že dost nevymazává svou osobu při svém rozhodování, že nejde cestou Kříže, cestou trnitou, která je jedinou cestou hodnou člověka. A jen málo týdnů před svou smrtí píše, že životem zmoudřel aspoň natolik, aby věděl, že mnoho katastrof se ukáže být vlastně triumfy a že mnoho triumfů jsou katastrofy.

Na světě snad nebylo člověka, který by musel přečíst tolik papírů, resolucí a slov, jak Dag Hamarskjöld. Po přečtení jeho knihy víme, že čist mnohá slova mu musilo být utrpěním. Neboť nikoliv na všechna slova, která četl, platilo to, co o slovech na str.

112 své knihy napsal: „Respekt k slovu je první příkazání kázně,

PAVEL JAVOR: NEDOSNĚNO, NEDOMILOVÁNO

Pavel Javor
Universum Press Company v New Yorku vydala pod záštitou Společnosti pro vědu a umění novou sbírku veršů Pavla Javora „Nedosněno, nedomilováno...“

Pavel Javor byl nazván neoficiálním básníkem našeho exilu. Byl tak nazván právem. Ve své poesii Javor nikdy neopustil své „smutné Čechy“, na které „padá černý sníh“. Jeho poesie, jak to napsal Petr Den, je „pramenem v proudu“ české básnické tvorby, plynoucí nepřetržitě od takového Sládka přes Šrámka až k Seifertovi... V některých jeho verších tušíme spříznění s Wolkerem / „Postavím ti chalupu, má milá...“, básně „Monolog moře“ / a s Horou / „Rodné řeči“.

Sbírka „Nedosněno, nedomilováno...“ je rozdělena do třech částí: Motýlí čas, Na neznámou

melodii a Lásky odcházejí. V každé najdeme okouzlující verše, avšak poslední část se zdá nejsilnější. Básník jako by se v ní loučil:

„Za všechno, čím jsem žil, za vše, co jsi mi dal, dříve než odejdu, rád bych ti chválu vzdal...
Až pro mne přestane dést šumět, vřít vát, ke hvězdným potulkám až nebude mě zvat
měsíc - můj kamarád - co věčný smutek stíráš, až poznám - zaskočen - jak chutná zmaru krásu, až klasů tichá zář a jejich věčný šum
mě ráno nevzbudí, nedolehne k mým rtům...“

A ačkoli je to loučení víc než předčasné, Javor tu stvořil překrásné verše trvalé ceny. J.C.

TO SPROBITNÉ

U jednoho stolu se posadí třeba turisté nebo lázeňští hosté z některé socialistické země. Na základě vzájemných dohod a zavazovacích pořádků si už doma před cestou všechno zaplatili. Cestu, hotel, stravování, obsluhu. V papse mají opravdu jen pár korun kapesného. Až se pošlou pohledy, dá každému dost mutace, jak korunky rozdělit, aby pro každého z blízkých doma zbylo aspoň na drobný dárek. A personál chodí kolem jakoby u stolu neseděla společnost. Tady jako sprotitné dostaneme ale prostě vzduch. U druhého stolu zasedla jiná společnost. Tady jako spoditné dostaneme hned na dlaň ten šilink. A skutečně pro pár mizerných stříbrných se celý personál může přetřhnout, úklony až k zemi, servilní úsměvy - nedůstojné ponižování se.

Již je člověk vychovávan k dospělosti intelektuální, citové i mravní. Vážnost k slovu žádá, aby se každé užívalo s pečlivou starostlivostí a neprodejnou láskou k pravdě, jinak skončí život a lidské rasy. Zneužívání slova je projevem pohrdání člověkem. Zneužití slova podkopává mosty a otavuje studně. Způsobuje, že člověk klouže dolů po dlouhé cestě svého dosavadního vývoje.

Hamarskjöld byl člověkem tak osamělým, tak ve svém vnitru pohrdajícím vši světskou slávou, tak zeměměřeným mnišsky na Onen svět, že se čtenář jeho Záznamů vlastně diví, jak mohl a proč dělal svou závratnou politickou kariéru. Snad se příliš nezmýlím, nacházím-li vysvětlení v těchto jeho slovech:

“V naší době cesta k svatosti nutně probíhá světem činu”

VÝMENA UČITELŮV MEZI HOLANDSKOM A KANADOU

Mezinárodní rok spolupráce, 1965, bude označen výměnou učitelův mezi Holandskem a Kanadou, oznámil Dr.G. Nason, tajemník Kanadské učitelské federace. Iba několik učitelů sa zúčastní výměny v 1965, ale sa očekává, že sa počet v budúcich rokoch značne zväčší.

(CANADIAN SCENE)

POKOJ NA TŘI DNY

Američan setrhl s pláště kapicky vody z jarního deště, jenž halil dopolední Prahu do mlžného oparu. „Na tři dny, prosím“. Půvabná informatorka pooděla do dispečinku, jehož pomoci se má během několika minut dovědět, který hotel má volné pokoje. Američan zatím bloudí očima po interiéru. Jediná věc, která může vzbudit jeho pozornost (právě tak jako kohokoli jiného) jsou dvě skromné mapky republiky. „Mohu vám nabídnout hotel Paříž, ale pouze na tuto noc.“ Po menších dohadách se Američan dovídá, že v pondělí sem musí znovu přijít se pzeptat, zda bude dvě další noci bydlet. A kde. Nikdo mu to však nezaručí. Nám bylo potom sděleno, že v nehorší případě ho pošlou do vysokokošské koleje na Strachov. Nevím, jakou radost bude mít zmíněný Američan, až bude v pondělí chodit po pražských pamětihodnostech s vědomím, že možná denně bude musit balit kufry a nakonec touženou střech nad hlavou nalezne ve vysokoškolské koleji. V mimosezónní době“.

ke druhým; protáhlo se to do odpoledna, byla sobota a to Rusové neúradovali. Nezbylo, než čekat do pondělí.

Náš optimismus byl upřílišněný; utekla neděle, slunná a jarní; kolem nás chaos, skupiny bývalých vězňů pěšky, na kolech, ba i na traktorech, všech národností, každý v touze se nejrychleji dostat se domů. Konečně v úterý Rusové rozhodli, že nemají nic proti tomu, abychom vlastní silou odstranili trosky železného mostu; nepovolili však rozložit a znovu složit nový dřevěný most. Odůvodnili to tím, že frekvence přes něj je příliš silná a že celá operace by trvala nejméně půl dne.

Kotvily jsme uprostřed řeky, ale to Rusům nevadilo; někteří z nich se vrhli do řeky a přitáhli naši Svobodu ke břehu. Přes naše protesty u jejich velitele jsme se neubránily návštěvám šikmookých.

Náš kapitán učinil rozumné rozhodnutí: neustoupili most, musí ustoupit plavidlo. Kus dál, po proudu, za novým mostem jsme objevily jinou nákladní loď. Nikdo nic nenamítal a tož jsme se přestěhovali. Náš nový putovní domov dostal jméno „Svoboda II.“ Pomáhal nám i místní občané se starostí a tak po celotýdenním spoždění jsme konečně vyrazily dále.

EXODUS

2

Milena Ulverová-Seborová

Nebylo to tak jednoduché: nejezdily ani vlaky, ani autobusy, zkrátka nic; nebylo ani spojení s Červeným křížem ani se západní mi vojsky. Meklenbursko je však země vodních cest, průplavů a kanálů a ty byly v celku neporušené a městečko Lubz leží na řece Eldě, která je přítokem Labe.

Správce přístavu, kde bylo několik vlečných lodí, neměl zvláštní ochotu k jednání; a to nezbylo než přikročit k svépomoci. Obsa dila jsme jednu z lodí a přemluvili kormidelníka, aby jel s námi. V kormidaru jsme objevily motorový člun jako pohonnou sílu. Ředitel měl srdce na pravém místě, neboť nám přidal dva pytle cukru. Pak jsme se na plavidle zařídily jak to šlo. Loď jsme pojmenovali SVOBODA, v řeči české, anglické a ruské a na přídí umístily vlajku s tímto jménem; umyly a vyčistily každý kout a Svoboda se nám zdála krásnější, než nejpřepychovější parník světa.

Za jarní pohody a ve slunné náladě jsme vyrazily dne 8. května s cílem „k domovu“. Dohodly jsme se na osobě kapitána. Jeho kvalifikaci byly jeho předchozí

zkušenosti s pořádáním zábavních cest ve vlasti i v cizině.

Zdymadla, liduprázdna, jsme obsluhovaly sami. Složitější přikázkou byl stržený most na Eldě. Na jeho místě stál nový dřevěný most. Jeho oblouky byly příliš úzké a naše Svoboda příliš buklatá v bocích. Dál to nešlo. Nezbylo než vypravit delegaci na nejbližší ruskou komandaturu o povolení rozebrat most a ovšem postavit ho znovu.

Naše delegace se skládala ze dvou mužů a z děvčete. Nebylo lehké najít komandanta a ještě obtížnější bylo přivést ho k věčnému hovoru. Byl opilý a seděl s nohama na stole. Poslouchal a pak učinil jednoduchý závěr, „To nie naše dieťa“; nařídil mužským členům našeho vyslanectva, aby odešli a chtěl zůstat s děvčetem sám. To se dalo do pláče a hlasitého nářku, až přišel jiný ruský důstojník a rozhodl jinak. Vyzval naši delegaci do vedlejší místnosti, bez vysvětlování, uzamkl ji na klíč a vytřhl kliku.

Toto je třeba dodat, že takovéto opatření nesvědčilo o znalosti bezpečnostních pravidel. Místnost, правда, byla uzamčena; na-

cházel se však v prvním poschodí nepřítisli vysoko a dokonce okno bylo otevřeno. Netrvalo dlouho a celé vyslanectvo vyskákalo oknem zpět na svobodu.

Plavidlo bylo v té chvíli ve stavu kritického nebezpečí. Na březích Eldy tábořila Malinovského amáda a naše loď, plně obsazená ženami, byla pro vojáky pravým magnetem. Dostali se k nám, většina opili; měli zbraně a střelivo, stříleli do vzduchu a na náboje; naši lodní vlajku. I to bylo symbolické: slovo „Svoboda“, pracně vyšívané osvozenými vězňi prodávavé ruskými kulemi. Rusové se dopouštěli násilí, nevybírali se; a tu bylo pozoruhodné, že naše komunistky, bývalé členky tajné buňky v lágru, nacházely obhajobu pro zlovliv ruských vojáků. Omlouvaly je, neboť prý šlo jen o „přirozené uvolňování energie“. Nemohly však odpovědět, když jsme se jech tázaly, proč tedy vůbec nezůstaly v Lubci pod bezpečnou ochranou rudého vojska.

Vypravili jsme novou delegaci a vybrali jsme starší komunistku, s dobrou znalostí ruštiny. Ta měla úspěch a vrátila se s povolením rozebrat most s podmínkou, že ho znovu postavíme.

Dali jsme se do práce ráno ve čtyři. Za tři hodiny byl dřevěný most rozložen a za další 3 hodiny

DVACIATÉ VÝROČIE KONCA DRUHEJ SVETOVEJ VOJNY

V duchu prežívame dobu prvého májového dňa roku 1945, keď sa po veľkých obetiach a utrpení začali plniť nádeje a snahy československého ľudu po slobode a demokracii v obnovené Československej republike a keď potom mnohé z týchto nádejí začali byť pochovávané.

Porážka nacistického Nemecka bola v prvých májových dňoch dovršená, ale súčasne sa začal prejavovať hrubý nástup komunistov v snahe vytvoriť v Európe a potom v celom svete komunistické Imperium. Sovietske boli jediní, ktorí mali a stále majú jasný a pevný dynamický politický program - program dominácie a postupné zkomunizovanie sveta. Slobodný svet veril ich sľubom a záväzkom, akékoľvek ich skutky boli už vtedy dokladom ľahostajnosti a podvádzania. Nemali chuti ani vierolomnosti a náporu vzopret i keď mal dosť hmotných síl.

Všetky medzinárodné konferencie tej doby, veľké svetové i malé regionálne - V Moskve, v Teherane, na Yalte, vo veľkej miere v San Francisku, v Potsdame, v Paríži, atď. - sa konali v dusnom ovzduší nedôvery, sovietskych hrozieb a akési strnulosť a bezmocnosť na strane slobodného sveta. Sovietske vedeli obalamutiť veľkých i malých, politikov i vojakov. Tak im boli bez boja vydané kľúčové pozície nie len v Nemecku, ale aj v Poľsku, v Rumunsku a v ostatných stretoch.

Zdalo sa, že Československo ponechané viac menej samo seba, si so Sovietmi vytvorí akýsi modus vivendi tým, že si vnútorne uchráni svoje demokratické poriadky a slobody, a zahranične politicky, že bude v sovietskej sfére. Sovietmi to bolo viackrát ústne prisľúbené a i smluvne písomne zaistené. Vývoj udalostí na Podkarpatskej Rusi, jej obsadenie červenou armádou miesto oslobodenia, a privolenie k Sovietskému svazu boli výstrahou. Stejne boli výstrahou i rozkaz Sovietov, aby sa prezident a tí členovia československej vlády, ktorí dostali k tomu povolenie, vrátili do oslobodzovaného Československa cez Moskvu. Výstrahou bolo aj odmietnutie viz diplomatických zástupcom Anglie a Spojených štátov akreditovaných u československej vlády. Súčasne bolo Československo sovietskou armádou obsadzované a postupne z troch strán obkľučované a západné spojenecké armády miesto postupu do Nemecka a do Prahy čakali na príchod červenej armády u Plzne.

I za tejto hroznej situácie by sa bolo niečo docielilo, keby československí delegáti, ktorým Sovietske dovolili ísť s prezidentom do Moskvy, boli mali trochu pevnejšiu chrboťovú kosť. Ale tej nebolo, ako nám to nedávno prezradil jeden z účastníkov jednání. Komunisti z Československa za súhlasu Sovietov pri jednaniach každému ničomu sľúbili a pre seba si podržali vládnú moc čili všetko. Tak sa v Moskve zrodil košický program komunistami dlho pripravovaný. A londýnske plány pre demokratické Československo boli odmietnuté. Zástupci zo Slovenska predali československú jednotu za "Magna Chartu" slovenskej samobytnosti, ktorú im komunisti v Košiciach slávnostne vyhlásili. Iní dostali nacionalizáciu, zrušenie niektorých politických strán v nádeji na získanie hlasov, osobné výhody a dokonca aj prisľub niektorých ľudských slobôd.

Na málu, čo ešte ostalo a podarilo sa uchániť bola možnosť budovať, bohužiaľ, bez akýchkoľvek pomoci slobodného sveta. Komunisti strácali pozície a československí voliči mali príležitosť chyby a nedostatky v máji 1946 napraviť a voliť predstaviteľov demokratických strán. V svojej zaslepenosti a snád i nevášnivosti vytvorili v republike najväčšiu politickú moc z komunistov. Tak bola jedinečná príležitosť k náprave stratená. Komunisti ešte už nedali a za pomoci Sovietov pripravovali násilný pre-

chvat. Slobodný svet síce medzitým zastavil sovietský nápor v Iranu, v Grécku, v Berlíne, a pozejšie i v Rakúsku - a tiež komunistická Jugoslavia sa vzoprela jeho tlaku - ale československý človek sa akosi nevie spamätať. Rekriminuje, hľadá vinníkov v iných a záchratu očakáva od druhých. Tá sa sama nedostaví. Len v jednote, obetiach, utrpení a veľkom úsilí sa sloboda rodí. Kiež by k tomu pracoval každý človek dobrej vôle. To priniesie i plody i keď oneskorene. Jan Panánek

RŮZNOSTI

Dámsky odbor odbočky ČSNS v Torontě se připravuje na důstojnou schůzku na paměť 15. výročí mučednické smrti dr. Milady Horákové. Narodila se 25. prosince 1901 a byla popravena čs. komunisty 27. června 1950.

Redakci došla pohlednice od J. Jostena, redaktora "Čechoslováka", a sice z Hon-kongu. Redaktor Josten navštívil také Formózu a ostrov Quemoy, dále Filipíny (kde přednášel na válečné škole), Malaisko, Indii (kde měl interview s tibetským králem v exilu, Dalaj Lamou) a Řím, kde se sešel s kardinálem J. Beranem. Z rozhovoru bylo zřejmé, že se kardinál Beran zajímá živě o události v čs. exilu a doufá, že navštíví řadu čs. kolonií mimo Itálii. Podle zpráv ze Západního Německa navštívil kardinál Beran již Mnichov a sloužil zvláštní mši sv. v býv. koncentračním táboře Dachau.

Minulý týden se do Toronta z Halifaxu přestěhovali: Jaroslav Přistach a Jan Svába, oba ze Slovenska. Oba bydlí v krajan-ských rodinách a mají již zaměstnání. Odešli z letadla ČSA cestou na Kubu koncem loňského roku a požádali v Kanadě o politický azyl.

Novým švýcarským konsulem v Ontariu se stal p. G. Falquier. Švýcarský klub v Torontě uspořádal na jeho počest nedávno četné navštívený banket. Předsedou Klubu Švýcarů v Torontě je manager City Parks Apartments, p. Otto Marbach.

JSME NA 29. MÍSTĚ

Z pověření náměstka ministra občanství a imigrace vyšla minulý týden situační zpráva týkající se imigrace do Kanady za první čtvrtletí letošního roku. Vysvitá z ní, že za první tři měsíce roku 1965 přišlo do Kanady 22.279 osob, z nichž bylo 11.122 žen. Je to asi o 5.000 přistěhovalců víc, než za stejnou dobu v roce 1964. Přirůstek v jarních měsících letošního roku však nezaručuje, že se podaří dosáhnout cíle 150.000 nově přichodících za rok 1965. (Za rok 1964 se přistěhovalo 112.606 osob.) Podle národnosti přišlo do Kanady za leden, únor a březen 1965: 5.358 Italů, 3.667 Angličanů, 1.431 Skotů, 1.477 Němců, 1.242 Číňanů, 1.166 Portugalců, 870 Řeků, 874 Irů, 677 Jugoslávů, 580 černochů, 576 Francouzů, 497 Indiů, 472 Židů, 377 Holanďanů 340 Španělů, 290 Poláků, 233 Maďarů, 219 Dánů, 182 z Walesu, 179 z Malty, 143 Švýcarů, 137 z Libanonu, 126 Rakušanů, 126 Arménů, 89 Švédů, 85 Finů, 79 Egyptanů, 79 Norů, 69 Čechů, a Slováků atd. Jsme tedy na 29. místě, avšak počítá se, že se počet našich přistěhovalců během letních měsíců podstatně zvýší, až přijedou transporty z Traiskirchen v Rakúsku, z tábora Zirndorf v Západním Německu a z Latiny v Itálii. Je zajímavé, že ze 69ti Českoslováků, jich přišlo 29

přímo z Československa, většinou osamělé ženy přes 60 let a osamělí muži přes 65 let, kteří přijeli ke svým dětem do Kanady. V této číslce nejsou ovšem započítány osoby, které z Československa přijely na návštěvu.

Z TORONTA

Výstava historických předmětů objevených na potopených lodích v jezeru Ontario a Erie je otevřena ve Stanley Barracks na pozemcích CNE.

Návštěvníky niagarských vodopádů z Toronta upozorňujeme na nově zřízenou zoologickou zahradu v č. 3657 Portage Avenue South, Niagara Falls, Ont., kterou tam zřídil p. J. Holer. Pobíhá tam m.j. na 150 kusů vysoké zvěře. Zvláštností této přírodní rezervace jsou tabule vyzývající návštěvníky, aby si na zvířata sáhli a aby je krmili.

Počet registrovaných čtenářů všech poboček torontské veřejné knihovny dosáhne v nejbližší budoucnosti číslce 100.000. Další 200.000 si v roce 1964 vypůjčilo knihy, aniž by se registrovalo jako členové.

Louis Armstrong bude účinkovat v O'Keefe Centre jeden týden počínaje 19. červencem t.r. Od 31.5. bude tam zpívat známý Harry Belafonte, od 21.6. vystupuje pianista Liberace.

Až Vaše auto doslouží, ocitne se pravděpodobně v rukou p. S. Freedmana, který vozidlo pomocí zvláštního presu stlačí do kostky o rozměru 3 x 4 stopy. Napřed z auta však odstraní všechno, co není z kovu. Podnik p. Freedmana je v západním Torontě. Má roční obrát přes 2 miliony dolarů.

Zrychlené letní kursy angličtiny pro nově přichodící začnou letos 12. července a potrvají do 20. srpna. Vyčuje se vždy od 7.30 hod. večer, 5 dní v týdnu, v Central Technical School, 275 Lippincott St. Zápis od 5.7. do 15.7. Kursy jsou zdarma a pořádá je ministerstvo provinčního tajemníka a občanství.

Bývalé skauty v Torontě bude zajímat zpráva, že sl. Alena Bilková a p. Vaclav Kubiček byli oddáni v Chicagu dne 15. května. Novomanželka je vnučkou známého čs. umělce Františka Bílka a psávala do skautských publikací pod pseudonymem Klazarová. Její rodiče žijí poblíž Montevidea v Uruguayi.

BRATR JANKO JAZBEC MRTEV

Jihoslovenské Sokolstvo bylo těžce postiženo náhlou smrtí starosty Ústředního Výboru pro obnovu Jihoslovenského Sokolstva v zahraničí, br. Jazbeca.

Odešel uprostřed nejnadanější práce pro zachování sokolské myšlenky mezi Jihoslovany. Bývalý starosta Sokola v Lublani, oddaný spolupracovník bývalého Svazu Jihoslovenského Sokolstva, odešel do ciziny jako tisíce jiných, aby si zachoval svoji národní a sokolskou čest, a aby mohl připomínat svým druhům, že Sokolství je nesmrtelnou myšlenkou, kterou nemůže vyrvat ze srdce ani násilí ani odříkání. Nedemokratický režim v jeho vlasti ho odělal od vlastní rodiny a manželky, nicméně nedal se ničím ziskat a zůstal raději v exilu, aby zde mohl svobodně a po sokolsku hlásat to, čemu věnoval celý svůj bohatý život.

Jihoslovani v něm ztratili příkladného borce a neunavného bojovníka. Osud ho přivedl do Argentiny a zde založil s několika věrnými, organizační středisko, ze kterého se snažil všemi silami rozpálit jihoslovanská sokolská srdce po celém světě. Kdo s ním stýkal nebo alespoň vyměňoval dopisy, musel se v obdivu sklánět před jeho houževnatostí a velkou vírou v obrodu. Těšil se z příprav na založení nových jihoslovanských jednot v Chicagu, Clevelandu a Detroitu. Ale i jinde po světě, kde jen žilo několik jihoslovanských Sokolů, povzbuzoval, pomáhal a důvěřoval.

Končil právě přípravu pro tisk rozsáhlého Sborníku vydávaného ke 100. výročí Sokola v Jugoslavi. Má zaznamenaný nejen bohatou sokolskou historii na jihu, ale přinesl i podrobný obraz celého sokolského hnutí vůbec.

Československý Sokol mu byl vždy nejbližší a přátelství, která navázal s některými jeho činovníky jsou hluboká, naplněná bratrstvím a důvěrou. Bratr Jazbec byl vzorný Sokol, bojovník a idealista, nemiloval však neskutecnost, ale ctil činnost a pravdu. Neklamal se povrchností, pronikal vždy do hloubky. Tak tomu

Připravujete se na cestu kamkoliv, nebo plánujete pozvat své drahé z Československa?

LETADLEM MIAMI pouze \$154.00

" MEXICO " \$199.00

Zavolejte neb navštivte Mrs. L. VESELY

VESELY & GREBEN TRAVEL AGENCY

360 Bathurst St.
Toronto 2B
Tel. EM. 3-4366

PROCK INSURANCE AGENCY

14 Conrad Avenue

Toronto 4

Tel. 537-2631

AUTO - POŽAR - BONDY

Dopravní a všeobecné pojištění

Výhodnější a levnější podmínky

Auto - financování

Ak chcete koupit nebo prodat nehnuteľnosti v Torontě obraťte sa na

MICHAEL J. VLČKO,
Realtor

1 Sorauren Ave. pri Queen W.

Telefón 533-2288

Člen

"Toronto Real Estate Board"

VÝNOSNÉ ULOŽENÍ
PENĚŽNÍCH ÚSPOR
DOMY obytné a obchodní
TOVARNÍ OBJEKTY pronajaté

S. REDINA Real Estate

723 DOVERCOURT RD., TORONTO 4.
LE 6-7898

YAROSLAV HUEBER

ADVOKÁT a NOTAR
347 BAY STREET

Suite 210

Toronto 1

Tels.: EMpire 8-5536 - 927-1196

L. LUNSKÝ, OPTIK

Prohlídky očí

Zhotovení brýlí

Prvotřídní kvalita

Hovoříme česky

470 COLLEGE ST., TORONTO
WA 1-3924

PRAHA, VÍDEŇ,

BENATKY

POUZE \$439.00

AIR & OCEAN TRAVEL CENTRE LTD.

1 ADELAIDE ST. E.,
(roh Yonge St.)

TORONTO

EM 3-8888 (4 linky)

KAREL BUZEK,

Notář.

CHCETE PRODAT NEBO KOUPIŤ DŮM?
INVESTUJTE DO BUDOV, KTERÉ VÁM ZARUČÍ
DOBŘÍ PŘÍJEM

Veškeré Informace Spojené s
Real Estate Business Vám Podá

PANÍ V KLÍMOVÁ

TELEPHONE 447-8921

C. A. JONES Ltd. realtor

Member of Toronto Real Estate Board

44 ST. CLAIR AVENUE E.

Phone 927-4503

bylo i s Jeho Sokolstvem. V úsilí o jeho čistotu žil, trpěl a zemřel. Naše bratrská srdce uctívají hluboce jeho památku.
V New Yorku, Květen 1965.

VEŠKERÉ OPRAVY
chesterfieldů a čalouněného
nábytku provede Vám
PAVEL ČERNÝ
ROZPOČTY ZDARMA
Volejte po 5 hod. večer
537-5592

JOHN GREGOR

Dovoluje si oznámiti, že opět
provádí veškerý Plumbing
Heating, opravy a nové
práce, pod firmou
QUALITY PLUMBING & HEATING
COMPANY

Volejte LE 3-8396

EVROPSKÁ LÉKARNA

posílá

LÉKY DO ČSSR

Rychlé a přesné dodání

HILARY'S DRUG STORE
344 BATHURST ST.
TORONTO

Tel.: EMpire 8-1059

A KEDY BUDETE MAŤ?

"Som teraz na penzii. Sledoval som pred pár dňami nákupný ruch v železiarskom obchode. Občan chcel nejaké skrutky. 'Nemáme.' Chcel nejaké nity. 'Nemáme.' Mal na lajstri spísané fitinky: kolienka, rozvodky, redukcie, hrdlá atď. 'Nemáme', len čo začal vymenúvať jednotlivé položky. A aká fitinka máte? 'Nijaké.' A kedy budete mať? 'Nedá sa vedieť.'"

Ludia zháňajú šošovicu a fazuľu. Vraj bude čo nevedieť. Dovezeme v Chile. Voľakde tu však musí byť chyba, že nemáme fazuľu... Už roky, roky... Co nám vlastne chýba? Máme zem, rodnú a úrodnú, teplo, svetlo, slnko, vodu, dážď. Samozrejme, keď sa fazuľa nedorobí...?"

ČS. UMĚNÍ SE VYMAŇUJE Z RUSKÉHO PODRUCHU

Stále častěji se objevují známky, že Čechoslováci se chtějí opět naučit myslet samostatně, česky a slovensky. A pokoušejí se o to dokonce i v Moskvě. 20. dubna Rudé právo referovalo o sovětsko-čs. sympoziu, které se konalo po čtyři dny v Moskvě a napsalo: "Literární vědci z Československa i Sovětského svazu jsou plně zajedno v tom, že socialistický realismus je nejpokrokovější tvůrčí metodou. Přesto však polemizovali o náplni některých pojmů. Tyto spory ukazují, že máme společnou základnu, i když se tu a tam v některých názorech rozejdeme". Aspoň to!

Podobnou nezávislost projevil pražský rozhlas 23. dubna, který kritizoval časopis Estetika slovy: